

Les nostres decisions

1 de setembre del 2020

Índex de continguts

- 1 Introducció: un nou paradigma, unes noves polítiques amb perspectiva de joventut** *pàg.3*
- 2 Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut** *pàg.5*
  - 2.1 Polítiques de joventut, participació juvenil i relacions amb les administracions públiques *pàg.5*
  - 2.2 Polítiques laborals *pàg.7*
  - 2.3 Polítiques d'habitatge *pàg.9*
  - 2.4 Polítiques de diversificació i dinamització econòmica *pàg.11*
  - 2.5 Polítiques socials *pàg.13*
  - 2.6 Polítiques de sanitat i salut pública *pàg.15*
  - 2.7 Polítiques educatives *pàg.17*
  - 2.8 Polítiques de gènere *pàg.19*
  - 2.9 Polítiques culturals *pàg.22*
  - 2.10 Polítiques esportives *pàg.24*
  - 2.11 Polítiques mediambientals i de lluita contra els impactes del canvi climàtic *pàg.26*
  - 2.12 Polítiques d'integració europea i internacional *pàg.26*
- 3 Avaluació de polítiques públiques i socials amb perspectiva de joventut** *pàg.31*
- 4 Conclusió: una joventut autònoma, compromesa i decidida** *pàg.33*

1. INTRODUCCIÓ:

Un nou paradigma, unes noves polítiques amb perspectiva de joventut

La pandèmia originada pel SARS-CoV-2 ha evidenciat, un altre cop, les particularitats i les fragilitats de la joventut. Ens trobem en un escenari de crisi i postcrisi que pot suposar un retrocés dels drets i del benestar de la ciutadania. A més a més, aquesta crisi pot dificultar encara més l'autonomia, la projecció de la vida de la joventut, l'exercici de la plena ciutadania i l'objectiu d'aconseguir una societat més justa, igualitària i cohesionada.

L'escenari de transició actual és obert i suposa un canvi de paradigma, així com multitud d'incerteses a moltes persones, especialment, les més joves. Per aquest motiu, esdevé bàsic que des de les institucions es promoguin noves polítiques amb perspectiva de joventut que siguin el catalitzador d'un canvi de la realitat social dels i les joves d'Andorra. És a dir, noves polítiques orientades a solucionar els problemes concrets del col·lectiu jove.

Fruit d'aquest nou paradigma, des de la Joventut Socialdemòcrata d'Andorra (JSA) hem volgut esmerçar els nostres esforços en l'elaboració de noves propostes que responguin a les actuals necessitats, així com a aquelles necessitats latents, però no resoltes. El document que presentem és el resultat d'una llarga anàlisi de la situació present i de la voluntat de pensar noves solucions a curt, mitjà i llarg termini, que ens permetin concretar una resposta conjuntural a diverses polítiques públiques, tant de forma general, com aquelles que afecten de forma específica la joventut del nostre país.

Aquest document consta de dotze polítiques públiques sectorials, dividides cadascuna en objectius i mesures. En cada punt, s'han inclòs les decisions que des de la JSA, després de quatre mesos d'intens treball, es consideren prioritàries per dur a terme unes polítiques públiques efectives per a joves en l'àmbit de la

participació juvenil i relacions amb les administracions públiques, en les polítiques laborals, les d'habitatge, les de diversificació econòmica i promoció econòmica, les socials, les de sanitat i salut pública, les educatives, les de perspectiva de gènere, les culturals, les esportives, les mediambientals i de lluita contra els impactes del canvi climàtic, i les d'integració europea i internacional. Unes mesures destinades a la millora del funcionament del nostre país, pensades des de la joventut i per a la joventut. També, al document s'inclou un punt final sobre com considerem que ha de ser l'avaluació de l'execució d'aquestes polítiques.

No obstant això, aquest és només un punt de partida, un document base que volem que sigui complementat per totes les aportacions que els altres partits polítics i organismes de representació i organització juvenil, com el Fòrum Nacional de la Joventut d'Andorra i les associacions juvenils del país, considerin necessàries incloure. Un document que necessita la participació de tothom per poder representar el conjunt de joves que viuen, estudien, treballen i fan aixecar cada dia el nostre país.

L'objectiu final no és cap altre que aquest document, conjuntament amb les aportacions de la resta d'actors juvenils, tingui forma d'una Proposta d'Acord de Joventut, que pugui ser debatuda i aprovada pel Consell General. Una proposta que promogui noves decisions adaptades al nou paradigma, una

nova realitat i una nova normalitat que volem que sigui més digna i amb més oportunitats.

Aquestes no són totes les decisions que s'han i s'hauran de prendre. Aquestes són unes decisions que volen ser un catalitzador per al canvi de les polítiques de joventut. Aquestes són unes decisions preses pels i les joves i per als i les joves, que esperem que representin el conjunt del nostre col·lectiu. Aquestes són unes decisions que busquen promoure una política que ofereixi oportunitats reals perquè tots i totes les persones joves puguem prendre les decisions que ens afecten com a individus i com a grup, esdevenint protagonistes actius de la transformació social.

Aquestes són les nostres decisions.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut

2.1 Polítiques de joventut, participació juvenil i relacions amb les administracions públiques

La participació juvenil democràtica mereix una atenció personalitzada i, com a millor solució, una joventut organitzada que pugui afrontar el tipus de problemes que afecten el mateix col·lectiu. Si això és possible, apareixeran al debat públic les principals problemàtiques i les diferents realitats juvenils.

Tanmateix, per fer-ho, és important que les institucions del país, començant pel Consell General i el Govern d'Andorra, així com els Comuns, tinguin en compte l'opinió de la joventut. Per tant, és important que el conjunt d'institucions andorranes tinguin presents que cal una articulació d'accions estructurades per millorar la participació actual dels i les joves en totes les esferes públiques.

En aquest sentit, la creació d'una xarxa participativa juvenil sòlida i organitzada permetrà construir un capital social actiu i una xarxa interconnectada de persones i institucions que conviuen en un context comú.

Objectius:

-Establir un marc actualitzat de cooperació entre les institucions del país i el Fòrum Nacional de la Joventut d'Andorra.

-Crear consciència de la perspectiva de joventut en les polítiques que es promoguin des de l'executiu, així com en la legislació sortint del Consell General i en les ordinacions i polítiques públiques dels comuns.

-Incentivar la participació juvenil en tot tipus d'institucions, formals o no formals, donant suport i capacitats per aconseguir una societat civil jove implicada, crítica, responsable, voluntària i activista del que succeeix en la seva societat.

-Reconèixer i difondre tots els canals d'accés a la informació pública de forma transparent, així com els mitjans de participació i rendiment de comptes disponibles.

-Fer més visible i representativa l'opinió de la joventut dins el procés electoral (tant en la representativitat i proporcionalitat del sistema electoral, com en el funcionament i democràcia interna dels partits polítics).

-Aconseguir que cap persona jove no se senti exclosa de la participació en la seva societat per qüestions de nacionalitat, i que no hagi de renunciar als seus orígens per tal d'accedir a una altra nacionalitat i ciutadania.

- Fer costat i acompanyar tot l'associacionisme juvenil organitzat del país, tant formal (associacions, plataformes...), com no formal (xarxes, moviments...).

-Fomentar nous espais plurals entre joves i associacions juvenils que permetin la interrelació, la connexió d'idees i el desenvolupament de nous projectes compartits.

-Afavorir la visibilitat, els projectes i els espais productors d'informació per a joves i fets per joves.

-Dur a terme un estudi sobre la correlació i l'impacte del sistema electoral andorrà en la baixa participació de la joventut a les eleccions.

-Crear i regular el vot electrònic.

-Regular la permissió de la doble nacionalitat.

-Garantir legalment la representativitat de les joventuts dels partits polítics dins els mateixos òrgans executius, a través de la Llei Llei 19/2014, del 18 de setembre, qualificada de partits polítics i finançament electoral.

-Crear un espai nacional per a la joventut on el Fòrum Nacional de la Joventut i totes les associacions joves del país en formin part.

-Establir un espai virtual de participació i intercanvi d'idees juvenil (de nova creació o dins de la plataforma VISC).

Mesures:

-Elaborar un nou Llibre blanc de la joventut.

-Crear i actualitzar un nou Pla nacional de la joventut 2021-2026.

-Elaborar una Llei de joventut.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut

2.2 Polítiques laborals:

Les polítiques laborals són el fonament principal de la sostenibilitat dels estats actuals i del benestar de la ciutadania. Per aquest motiu, és indispensable assegurar la participació dels i les joves i de les organitzacions juvenils en el desenvolupament, l'aplicació, el seguiment i l'avaluació de polítiques laborals, a tots els nivells. Així com fomentar l'entrada al mercat laboral per primera vegada de la persona jove, a través de polítiques laborals actives, vetllant per la igualtat d'oportunitats i promovent mecanismes de formació laboral específics per a cada sector i àmbit.

Objectius:

- Treballar per la reducció de la precarietat laboral juvenil, posant especial atenció a la subocupació i l'ocupació submergida, la conciliació, els salaris, la temporalitat i la igualtat d'oportunitats.
- Incentivar la inserció laboral dels i les joves amb discapacitat a les empreses del país.

-Incentivar la formació contínua al lloc de treball com a eina de revalorització professional i laboral de les persones joves.

-Promoure la compatibilitat entre estudis, treball i lleure en la vida de la persona jove.

-Facilitar el relleu generacional dels sectors tradicionals del país (agrícola i ramader) a través de polítiques actives de formació i ocupació adreçades als i les joves.

Mesures:

-Establir el salari mínim interprofessional igual o superior al 60% del sou brut anual mitjà, tal com estableix la Carta Social Europea del Consell d'Europa.

-Elaborar un estudi que analitzi les condicions laborals dels joves, en coordinació del Departament d'Inspecció de Treball.

-Derogar les retallades que efectua l'actual Llei Qualificada de Relacions laborals, concretament

l'acomiadament no causal.

-Modificar la legislació per assegurar la remuneració de les pràctiques professionals i les beques formatives, millorant-ne les condicions laborals.

-Coordinar el programa pràcticum de la Universitat d'Andorra i la borsa de treball de la mateixa universitat amb el conjunt d'agents econòmics i socials del país.

-Crear un nou marc legal adaptat al teletreball.

-Promoure el reconeixement de les tasques de voluntariat i lleure com a elements a tenir en compte en la contractació de nous professionals.

-Crear un pla de sensibilització i formació per a la joventut sobre el mercat laboral i dels drets i els deures que se'n deriven, en els processos de pas entre l'escola i el món laboral.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.3 Polítiques d'habitatge:

Accedir a l'habitatge és un dret per a tothom i, a dia d'avui, a Andorra una necessitat. Per això, hem d'oferir habitatge a la ciutadania a preu assequible. Les polítiques d'habitatge són d'una alta complexitat i han de ser una prioritat per a qualsevol estat. És per aquest motiu que considerem que totes les polítiques públiques que es facin en aquesta matèria, han de ser coherents entre elles i han d'estar connectades perquè el resultat final sigui plenament satisfactori.

La situació d'emergència social actual –manca de pisos de lloguer, increment de la població que no té accés a un habitatge digne, dificultats dels joves per emancipar-se, etc.– demana que es garanteixin els drets dels llogaters sense deixar els propietaris desprotegits jurídicament. Aquest fet demostra que cal treballar conjuntament amb tots els actors públics i privats implicats directament o indirectament en les polítiques d'habitatge, sent conscients de la necessitat de crear més projectes d'habitatge social i a un preu assequible.

Però això només serà possible si canviem la concepció de l'habitatge, garantint-lo com un dret i defensant-ne la funció social.

Objectius:

-Promoure nous programes d'ajut específics públics i polítiques amb avantatges fiscals per a la joventut adaptades a les necessitats canviants del col·lectiu.

-Controlar les pràctiques abusives en matèria d'habitatge.

-Fomentar l'habitatge social.

-Determinar els habitatges desocupats i copsar-ne les necessitats de rehabilitació, mitjançant el suport als propietaris, amb intervenció de fons públics o cessió de la gestió.

- Augmentar i incentivar noves modalitats de projectes d'habitatge mitjançant la col·laboració pública i privada.

- Afavorir l'accés a l'habitatge de les persones joves amb discapacitat.

Mesures:

- Crear una borsa d'habitatge social andorrana específica per a joves, a partir del parc d'habitatges de propietat pública i d'aquells habitatges disponibles, fruit de col·laboracions publicoprivades.
- Realitzar un estudi i diagnòstic concret sobre les necessitats i situació en què es troba la persona jove en relació amb l'habitatge, abans del segon semestre del 2021.
- Incloure un representant del Fòrum Nacional de la Joventut a la Taula Nacional de l'Habitatge.
- Acordar amb les entitats financeres condicions hipotecàries i modalitats de finançament específiques per a joves.
- Regular un contracte de lloguer específic per a joves.
- Crear una societat pública de gestió d'habitatges, amb un departament propi encarregat de l'habitatge juvenil.
- Elaborar un Pla pel dret a l'habitatge d'Andorra, 2021-2026.
- Modificar la regulació de les condicions dels contractes de lloguer, perquè la durada dels contractes sigui de 4 anys i la renovació tàcita sigui pel mateix període.
- Fixar un índex de preus de referència per zones a partir d'un estudi sobre els preus raonables.
- Crear el Registre de la Propietat.
- Establir un registre d'ocupació i emancipació de joves en matèria d'habitatge.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.4 Polítiques de diversificació i dinamització econòmica

Considerem que l'èxit de la diversificació econòmica i la creació de llocs qualificats per a joves passa per donar oportunitats a nous projectes, com els tecnològics o els que es basen en l'economia del coneixement, així com permetre l'arribada i acollida de noves empreses vinculades a aquests nous sectors.

No obstant això, també és necessari donar més suport a les empreses instal·lades actualment al país. Un suport que ha d'estar adreçat al conjunt del teixit econòmic del país i que sigui específic per a les noves generacions d'emprenedors i emprenedores joves i persones treballadores per compte propi, que han decidit dur a terme la seva activitat laboral al país.

A més a més, una ferma política que aposti per noves formes empresarials, com la cooperativista, i que potenciï l'economia social i sostenible, és la base per a un futur econòmic més pròsper, diversificat i més respectuós amb el medi

ambient.

Objectius:

-Promoure sectors econòmics relacionats amb les noves tecnologies, establint un marc legal per al desenvolupament d'activitats relacionades amb la transferència de coneixement, la biotecnologia, l'energia i el tercer sector.

-Establir vincles entre l'àmbit universitari i el sistema productiu, potenciant el paper de la recerca i desenvolupament (R+D) per augmentar la innovació del sistema productiu andorrà.

-Incentivar el teixit econòmic cooperativista i l'economia social i sostenible.

-Reconèixer les potencialitats de la formació professional en la innovació tècnica i productiva i connectar-la als sectors principals de l'economia andorrana, així com en nous sectors econòmics en què

es vulgui diversificar l'economia.

-Connectar els programes de doctorat al mercat laboral, amb l'objectiu de d'ampliar el ventall de possibilitats d'aquelles persones altament formades, establint ponts entre la Universitat d'Andorra i el teixit productiu andorrà.

-Apostar per la indústria del coneixement i pel talent.

-Emfatitzar l'intercanvi internacional i la formació empresarial estratègica com a mecanismes de professionalització dels sectors econòmics del país i com a eina d'intercanvi d'experiències i de les millors pràctiques internacionals.

-Incentivar i donar suport a nous projectes d'emprenedoria juvenil, impulsant-los cap a nous sectors econòmics i cap a l'emprenedoria social.

-Connectar les institucions juvenils amb els agents econòmics i socials, per tal de connectar el capital humà jove amb el teixit productiu del país.

Mesures:

-Prioritzar la creació d'un parc tecnològic a Andorra.

-Establir una quota super reduïda d'un import de 50 euros a la Caixa Andorrana de Seguretat Social per

als i per a les joves treballadors/es per compte propi fins als 30 anys, durant el primer any d'activitat.

-Creació de processos d'incentius i subsidis per a noves activitats econòmiques que promoguin la creació de llocs de treball per a joves.

-Regular de forma específica i adaptada a la realitat els projectes de microfinançament i micromecenatge per a joves.

-Crear un nou programa de Formació Professional adaptat a les noves necessitats dels sectors productius andorrans.

-Elaborar un programa de doctorats industrials entre la Universitat d'Andorra i el teixit productiu del país.

-Crear un programa d'intercanvi internacional formatiu empresarial, que connecti empreses de sectors econòmics clau del país amb empreses d'altres contextos i països amb una realitat homologable a l'andorrana.

-Creació d'un programa conjunt entre el Govern, el Fòrum Nacional de la Joventut i els agents econòmics i socials del país per tal de connectar el capital humà jove amb les necessitats empresarials, així com brindar informació i assessorament específic als i les joves treballadors/es, tant assalariats/des, com per compte propi.

Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.5 Polítiques socials

L'àmbit social és un dels camps més amplis de treball de les polítiques públiques actuals. En aquest camp, cal que s'adoptin mesures que reforcin els drets socials i que garanteixin un desenvolupament positiu en la vida dels joves a curt, mitjà i llarg termini, tenint en compte les circumstàncies i característiques pròpies de la societat actual.

Per poder dur a terme aquestes mesures és indispensable disposar de mecanismes que promoguin la igualtat efectiva entre persones i la igualtat d'oportunitats per a tots i totes. S'ha de lluitar contra la discriminació, la precarietat i l'exclusió social; fomentant la diversitat cultural, la inclusió i la cohesió social.

Objectius:

-Augmentar els recursos per garantir el bon desenvolupament social i personal.

-Lluitar contra l'exclusió social, la precarietat i la pobresa juvenil.

-Adoptar mesures per a joves provinents d'entorns amb problemàtiques socials.

-Generar espais de reflexió per abordar els diferents conflictes socials i els reptes de futur dels i les joves, fent-ho conjuntament amb els i les joves.

- Millorar l'acollida dels i les joves nous/noves per facilitar-los l'autonomia i l'accés als recursos del país.

Mesures:

-Assegurar i regular el dret a la seguretat social a partir dels 25 anys a la persona jove que no estudia ni treballa.

-Potenciar l'estabilització social, personal i econòmica dels i les joves, garantint-los l'accés als serveis

socials fins als 21 anys o fins als 25 (en cas que estiguin formant-se); adaptant els criteris d'accés a l'alça per poder ser beneficiaris i beneficiàries de les prestacions ofertes.

-Modificar l'actual Llidar Econòmic de Cohesió Social (LECS) per facilitar la independència econòmica dels i les joves i la possibilitat d'independitzar-se

-Determinar beneficis socials i econòmics a les parelles joves que decideixen formar una família per afavorir-ne el benestar en el nucli familiar, així com minvar les condicions negatives que impedeixen el creixement de la natalitat.

-Potenciar programes específics de reinserció social i laboral per a joves que hagin comès algun tipus de delictes amb pena de presó.

-Crear una Tarifa Jove al catàleg de serveis de les empreses parapúbliques FEDA i Andorra Telecom.

-Fomentar l'ús de la mediació com a instrument de resolució pacífica de conflictes en totes aquelles situacions en què puguin veure's immersos els i les joves.

-Promoure projectes d'intercanvi lingüístic del català, introduint així els nouvinguts i les nouvingudes en la llengua del país i potenciant els vincles amb els i les joves residents.

-Crear un programa d'orientació social perquè els i les joves residents facilitin que les persones joves nouvingudes s'introdueixin en la societat.

-Dotar d'eines un espai públic que serveixi per potenciar les relacions interculturals en l'àmbit juvenil.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.6 Polítiques de sanitat i salut pública

La vida saludable de la població és el garant d'un bon envelliment i per tant un camí a seguir per l'eficiència i l'eficàcia d'unes bones polítiques de sanitat i salut pública. Aquest camí, però, no pot seguir sense tenir en compte les persones joves i sense vetllar per un bon desenvolupament de la seva etapa de transició cap a la vida adulta. Un pas essencial per garantir una bona societat de futur.

Per aquest motiu, és essencial desenvolupar un plantejament inclusiu de la sanitat i la salut pública en els i les joves, posant especial atenció en els col·lectius amb risc d'exclusió social.

Objectius:

-Millorar els coneixements, hàbits i conductes saludables per promocionar i millorar la salut física i mental dels i les joves, parant especial atenció als col·lectius més vulnerables.

-Assegurar l'accés a la sanitat pública de qualitat al conjunt de la població.

-Facilitar una iniciació a la condició adulta dels i les joves amb garanties per disminuir les conductes de risc i fomentar l'autonomia i la llibertat d'elecció i actuació d'aquest col·lectiu.

-Proporcionar formació i recursos per a la promoció de la salut als professionals que treballen en serveis i programes adreçats als i les joves.

-Garantir que a Andorra no es promoguin projectes que incitin a la ludopatia.

Mesures:

-Incloure la perspectiva de joventut dintre del pla de salut mental d'Andorra.

-Revisar i reactivar el pla nacional contra les drogodependències,

basant-se amb les millors pràctiques europees i l'Estratègia de la Unió Europea per a la Joventut 2019-2027.

-Desplegar la cultura del coneixement en matèria de drogodependència en l'àmbit escolar, familiar i social a través de cursos formatius, activitats formals i altres mètodes de difusió.

-Garantir el tractament de la drogodependència juvenil a l'interior del país amb equipaments i cobertura.

-Activar els educadors de carrer com a seguiment de les dinàmiques de la drogodependència al si de les parròquies.

-Possibilitar programes de conciliació laboral i familiar en detectar casos incipients d'addicció en menors.

-Crear i incentivar espais de planificació familiar.

-Elaborar un pla de foment de les pràctiques saludables, posant el focus en la promoció de l'exercici i de la cura del propi cos i ment.

-Cobrir per part de la CASS els serveis de psicologia i els tractaments psicològics.

- Plantejar un temari aprofundit i continu relacionat amb l'educació sexual en el sistema educatiu andorrà i promoure l'adopció d'aquesta mesura en la resta de sistemes

educatius.

-Editar una guia dinàmica de recursos en matèria de malalties de transmissió sexual.

-Assegurar la gratuïtat del contraceptiu d'urgència, conegut com a "píndola de l'endemà".

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.7 Polítiques educatives

L'educació és una de les bases de formació més essencials del desenvolupament vital, social i laboral d'una persona. Per aquest motiu, les polítiques educatives esdevenen clau en una proposta juvenil com la que presentem. Unes polítiques que han de caminar lligades a la innovació i el progrés, sense oblidar cap dels seus agents pel camí.

També, volem fer èmfasi en l'essencialitat de garantir a la joventut l'accés a la educació per a la ciutadania, amb l'objectiu de proporcionar coneixement sobre els sistemes polítics, la democràcia i els drets humans, amb l'objectiu de promoure la participació civil activa i crítica dels i les joves.

Objectius:

-Millorar les polítiques educatives per adaptar-les a l'entorn, a les noves ofertes del mercat laboral i a les necessitats dels i les joves del país.

-Assegurar tots els recursos econòmics necessaris perquè cap persona deixi els estudis per raons socioeconòmiques.

-Potenciar i augmentar els recursos econòmics destinats a beques i ajuts.

-Assegurar una distribució demogràfica igualitària de la xarxa educativa per tal de millorar la cohesió social.

-Vetllar per una educació, formal i no formal, sense tics sexistes, i evitar el racisme i la discriminació dins del sistema educatiu.

-Augmentar els coneixements de català entre la població jove, especialment entre la població juvenil nouvinguda, garantint una formació lingüística integral en l'aplicació de la política lingüística que estableix el Govern.

Mesures:

- Diversificar l'oferta de Formació Professional, dirigint-la cap a nous sectors econòmics de futur i millorant-ne la promoció i el prestigi.
- Diversificar l'oferta formativa de la Universitat d'Andorra, adaptant-la a les noves possibilitats del mercat en un futur.
- Seguir el recorregut educatiu i laboral dels joves a l'exterior, a través de la coordinació dels ministeris de Joventut i Educació, creant un registre dels joves a l'exterior.
- Incrementar la informació sobre l'ensenyament superior i la diversitat d'opcions d'estudi a l'exterior als centres educatius de batxillerat dels tres sistemes educatius.
- Dotar els professionals de recursos pedagògics per reconèixer la realitat social i treballar en la integració com una mesura inclusiva.
- Ampliar els programes d'intercanvi i mobilitat internacional durant tota la trajectòria educativa.
- Crear un pla de retorn del capital humà del país format a l'exterior.
- Flexibilitzar els criteris d'accés a les beques-salari.
- Augmentar la partida pressupostària destinada a beques salari un 10%.
- Incrementar les beques d'excel·lència als 2 millors estudiants de batxillerat i formació professional dels tres sistemes educatius.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.8 Polítiques de gènere:

Una de les fites estructurals de les polítiques públiques actuals és l'actuació transversal en qüestió de perspectiva de gènere, amb la meta final que les polítiques d'igualtat no s'apliquin només des d'un aspecte específic, sinó que impregnin qualsevol actuació política.

No obstant això, tenint en compte el context actual i la necessitat d'avançar cap a una societat igualitària, on tothom tingui els mateixos drets i les mateixes oportunitats, s'ha cregut convenient incloure polítiques específiques de gènere.

Objectius:

- Posar fi a la discriminació i garantir la igualtat de drets de tots els gèneres en la vida cultural, política i socioeconòmica
- Posar fi a la violència de gènere, actuant sobre aquest problema en totes les seves formes i de manera

efectiva.

-Assegurar el dret a decidir sobre la pròpia persona i el propi cos en totes les situacions vitals a Andorra.

-Garantir que s'apliqui correctament la normativa vigent al Principat en els casos de violència de gènere.

-Integrar el principi de corresponsabilitat en la conciliació de la vida familiar i laboral de totes les parts del nucli familiar.

-Sensibilitzar des dels centres educatius sobre la distribució equitativa dels temps socials i del treball familiar, domèstic i de cura entre gèneres, així com a la resta de la societat en general.

Mesures:

-Redactar un pacte d'Estat contra la violència de gènere.

-Augmentar els recursos per a la protecció de les víctimes de violència

de gènere.

-Establir una sala específica de la dona i la violència de gènere a l'Hble. Batllia.

-Crear un espai de trobada per a víctimes de violència de gènere i de reeducació dels maltractadors.

-Elaborar un programa de sensibilització per a la igualtat i relacions afectives lliures de violència als tres sistemes educatius.

-Incrementar les campanyes de conscienciació social sobre la violència masclista on el focus del problema sigui el maltractador i no la persona maltractada.

-Crear un institut andorrà de la dona i ampliar els recursos destinats a l'observatori de la igualtat.

-Instaurar el premi nacional de recerca amb perspectiva de gènere, destinat a l'alumnat de batxillerat.

-Introducció d'un espai al web de la secretaria d'Igualtat que inclogui un catàleg de les activitats nacionals i internacionals de perspectiva de gènere.

-Revisar els plans d'estudis de la Universitat d'Andorra per incloure la perspectiva i els continguts de gènere als bàtxelors, postgraus i màsters.

-Regular i reconèixer el treball familiar, domèstic i de cura.

-Adaptar la legislació actual per considerar com a matrimoni les unions civils entre persones del mateix sexe.

-Elaborar una llei pròpia i específica sobre els drets sexuals i reproductius, que inclogui el dret a l'avortament, així com els drets del col·lectiu LGTBIQ+.

-Aprovar els acords i compromisos sobre els drets sexuals i reproductius del Consell d'Europa, fent especial atenció a l'aprovació de la reserva sobre l'article 30.2 del Conveni d'Istanbul, perquè l'Estat andorrà accepti ser responsable subsidiari per indemnitzar les víctimes de violència de gènere.

-Modificar el Codi Penal per tal d'adaptar-lo a les millors pràctiques internacionals en perspectiva de gènere (endurir la pena de temptativa d'agressió sexual i equiparar les penes corresponents pels suposats agressors, en els actes sexuals sense consentiment de l'art. 147 CP; augmentar la pena de l'art 154 CP, corresponent als actes sexuals amb menors o incapaçs prostituïts)

-Regular i reconèixer el treball familiar, domèstic i de cura.

-Adaptar la legislació actual per considerar com a matrimoni les unions civils entre persones del mateix sexe.

-Elaborar una llei pròpia i específica

sobre els drets sexuals i reproductius, que inclogui el dret a l'avortament, així com els drets del col·lectiu LGTBIQ+.

-Aprovar els acords i compromisos sobre els drets sexuals i reproductius del Consell d'Europa, fent especial atenció a l'aprovació de la reserva sobre l'article 30.2 del Conveni d'Istanbul, perquè l'Estat andorrà accepti ser responsable subsidiari per indemnitzar les víctimes de violència de gènere.

-Modificar el Codi Penal per tal d'adaptar-lo a les millors pràctiques internacionals en perspectiva de gènere (endurir la pena de temptativa d'agressió sexual i equiparar les penes corresponents pels suposats agressors, en els actes sexuals sense consentiment de l'art. 147 CP; augmentar la pena de l'art 154 CP, corresponent als actes sexuals amb menors o incapaços prostituïts).

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.9 Polítiques culturals

La cultura és el nostre marc individual i col·lectiu de referència i identitari. Sense la cultura no entendríem el nostre present, ni sabríem quines han de ser les bases del nostre futur.

L'accés a la cultura permet la participació directa o indirecta en la vida i identitat cultural d'una societat. A més a més, és una de les principals eines de formació i conscienciació d'una ciutadania crítica i participativa.

D'altra banda, el suport a la producció i la creació cultural és essencial per al creixement dels i les artistes i creadors/es culturals. Sobretot a la figura de l'artista emergent, que acostuma a trobar-se a les franges d'edat joves.

Objectius:

-Proporcionar l'accés als equipaments, béns i esdeveniments culturals, com a introducció de la cultura de la societat del país, parant

especial atenció al col·lectiu jove.

-Potenciar la creació artística i la producció cultural dels i les joves.

-Garantir condicions laborals i socials dignes per a tots i totes les artistes del país.

-Potenciar les associacions culturals juvenils a través de subvencions i ajudes.

Mesures:

-Implementar l'entrada gratuïta als museus del país fins als 30 anys.

-Reducir la tarifa significativament (mínim d'un 50%) per a persones fins als 30 anys en tot tipus d'actes culturals amb entrada.

-Coordinar amb els països o les regions veïnes la possibilitat de la gratuïtat i la reducció tarifària per a joves en els seus equipaments culturals.

-Incentivar l'artista emergent a través de premis, subvenció del lloguer de tallers i exhibicions individuals o col·lectives als equipaments comunals i nacionals.

-Regular els projectes de microfinançament i micromecenatge cultural i artístic, especificant aquelles projectes iniciats per artistes i creadors/es culturals joves.

-Implementar els canvis legals establerts en l'Estatut de l'artista, que permetin millorar les condicions laborals, socials i fiscals dels i les artistes i creadors/es culturals.

-Proporcionar infraestructures de connexió a circuits per a artistes emergents, en virtut de la figura de l'artista definida a l'Estatut de l'artista.

-Treballar per la creació d'un Institut Nacional de Música d'Andorra.

-Garantir la compaginació de la formació eduactiva amb la formació artística.

-Promocionar els espais de creació a través dels comuns i del Govern en règim d'estatge, concessió o patrocini estatal.

-Incentivar i difondre espais d'exhibició i consum cultural autogestionats per joves.

-Potenciar la difusió i consum de les produccions culturals realitzades pels i les joves.

-Promoure polítiques que fomentin l'hàbit lector a través de la seva introducció als diferents espais d'educació (formals i no formals).

-Emfatitzar el paper de les TIC com a eines de producció artística i cultural, a través de campanyes de sensibilització i cursos formatius.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut

2.10 Polítiques esportives

L'esport és una eina d'integració i cohesió social, alhora un catalitzador per a les bones pràctiques saludables i per a la formació personal i ciutadana. En la nostra societat, cada cop són més les persones que s'inicien en pràctiques esportives, així com cada cop són més els i les que es dediquen professionalment a l'esport. No obstant això, perquè aquesta situació continuï a un ritme exponencial, cal incidir en l'esport de base, font dels nostres resultats esportius com a país i estructura bàsica per la promoció de l'esport i els seus valors a les noves generacions. També, considerem bàsic que es promoguin més polítiques que apostin per a la inclusió, perquè cap persona deixi de fer esport per impossibilitats socioeconòmiques.

Objectius:

-Reforçar l'esport de base com a pilar de l'estructura formativa i competitiva.

-Assegurar un repartiment equitatiu dels recursos econòmics entre federacions esportives.

- Promocionar la pràctica de l'esport al conjunt dels infants i joves del país, assegurant que cap jove es quedi sense fer esport per raons socioeconòmiques.

-Garantir la compatibilitat entre la pràctica esportiva professional i la formació educativa.

-Potenciar les polítiques esportives que promoguin la formació dels hàbits saludables i la salut preventiva.

Mesures:

- Regular un marc legal de l'esport de base que estableixi unes competències més àmplies a les federacions esportives i més bones dotacions econòmiques.

- Establir uns criteris per resultats esportius concrets en el repartiment

de les subvencions esportives.

-Elaborar un calendari de competició nacional adaptat al calendari escolar.

-Correlacionar els criteris socioeconòmics i esportius a l'hora d'establir ajuts individuals per a la pràctica esportiva.

-Crear una tarifa jove reduïda per a l'ús de les instal·lacions esportives nacionals.

- Adaptar categories i tornejos esportius als contextos i necessitats específiques, fent especial atenció a l'esport paralímpic i a programes dedicats a la pràctica esportiva per a persones amb discapacitat intel·lectual, com Special Olympics.

-Dotar de més recursos l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya (EFPEM), establint uns barems proporcionals i dinàmics

entre el nombre d'alumnes, els graus impartits i el professorat.

- Treballar conjuntament entre la Universitat d'Andorra i l'EFPEM, per a la creació d'un Bàtxelor en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport (CAFE), homologable a l'exterior.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut

2.11 Polítiques mediambientals i de lluita contra els impactes del canvi climàtic

La implicació del jovent en la lluita del canvi climàtic no és només una constatació que es pugui fer arran dels moviments juvenils globals nascuts al 2019, sinó que és una qüestió estratègica. El seu reflex al nostre país ha estat l'Acord de reconeixement de la crisi climàtica i de declaració de l'estat d'emergència climàtica i ecològica, aquest 2020. Considerem que els objectius que s'han plantejat poden ser complementats amb d'altres mesures.

Objectius:

-Promoure la conscienciació de la necessitat de protecció del medi ambient i la lluita contra el canvi climàtic dins del col·lectiu jove.

-Incentivar noves formes de transport més sostenibles.

-Garantir que el transport públic arribi a tots els nuclis habitats

d'Andorra assegurant-ne l'accés.

-Fer que la joventut participi en la formulació de la política mediambiental.

-Apostar per noves tecnologies més sostenibles.

-Incloure l'educació ambiental en els plans docents i pedagògics.

-Incentivar el reciclatge en centres escolars, de treball i en l'àmbit domèstic.

-Promocionar l'emprenedoria i els nous projectes empresarials perquè apostin per la sostenibilitat mediambiental com a pilar productiu.

-Incentivar les polítiques públiques que apostin per respectar el paisatge natural i en potenciïn els atractius paisatgístics.

Mesures:

- Convertir la modalitat «Bus lliure» en un abonament jove únicament condicionat per la franja d'edat (16-30 anys) amb una tarifa reduïda i assequible amb viatges il·limitats durant un període de temps.
- Unificar de manera tarifària, informativa i combinatòria totes les línies nacionals i comunals.
- Facilitar la connexió amb els centres escolars més allunyats combinant les línies existents amb suports del transport escolar (llançadores).
- Augmentar progressivament l'impost de circulació a partir del segon vehicle.
- Facilitar l'accés al primer vehicle en la modalitat elèctrica, mitjançant un mercat de segona mà o l'increment de l'ajut del programa Engega en la franja d'edat jove.
- Fomentar la compartició del vehicle («car sharing») mitjançant una aplicació destinada als joves.
- Incorporar i potenciar la participació de tots els centres escolars al projecte escola verda.
- Fer partícip l'alumnat en la definició d'accions de reducció, reutilització i reciclatge als centres escolars i en fer-ne una avaluació.
- Posar en marxa en el curs 2020-2021 els tallers sobre la petjada ecològica vigents a l'Acord de reconeixement de la crisi climàtica i de declaració de l'estat d'emergència climàtica i ecològica.
- Fer del canvi climàtic i les seves vessants un àmbit transversal d'estudi en tots els nivells educatius.
- Instaurar un règim sancionador per a empreses en matèria de reciclatge.
- Prohibir els plàstics d'un sol ús en consonància amb allò establert a l'Acord de reconeixement de la crisi climàtica i de declaració de l'estat d'emergència climàtica i ecològica.
- Realitzar un estudi sobre la viabilitat de reduir la incineració de residus a Andorra, en consonància amb allò establert a l'Acord de reconeixement de la crisi climàtica i de declaració de l'estat d'emergència climàtica i ecològica.
- Reduir els residus provinents del material per a la prevenció de contagis en l'actual context d'epidèmia -
- Engegar un pla de finançament per a l'emprenedoria jove en matèria d'equipaments de transició energètica, energies renovables i sectors derivats que millorin l'eficàcia i l'eficiència d'aquests equipaments.
- Incentivar el finançament de l'emprenedoria jove en el sector

serveis relacionat amb el comerç de materials reciclats al major o al detall o que acompleixin bones pràctiques ambientals (alimentació a granel, roba de segona mà, objectes reciclats, mitjans de transport sostenibles, etc.).

- Incentivar el finançament de l'emprenedoria jove en el sector primari a projectes agrícoles i ramaders joves que segueixin bones pràctiques ambientals.

- Vetllar des de totes les institucions, tant estatals com comunals, per l'aplicació i no vulneració de la Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge.

- Assegurar que Andorra és un territori lliure d'aeroport i que no s'hipoteca el futur de les noves generacions.

2. Polítiques sectorials amb perspectiva de joventut:

2.12 Polítiques d'integració europea i internacional

En un món global, la perspectiva internacional agafa més força en les polítiques de joventut. Sobretot, quan les oportunitats laborals i formatives ja no venen només del mateix país d'origen o on es resideix.

Andorra forma part de diferents organitzacions internacionals i això comporta tant la possibilitat de participar en processos democràtics a una escala supranacional, com també noves oportunitats de mobilitat social per a la joventut del nostre país.

Una joventut a qui molts cops li ha mancat més i millor informació del funcionament d'aquests organismes i de les possibilitats de treball que aquestes organitzacions ofereixen. Una situació que considerem que no s'ha de repetir, sobretot en un moment en què el nostre país ha iniciat les negociacions per un acord d'associació amb la Unió Europea, que esperem que aportí al nostre col·lectiu més i millors condicions socials, així com un futur amb més i

millors oportunitats.

Objectius:

-Assegurar l'accessibilitat a les oportunitats de mobilitat i voluntariat internacional al conjunt del col·lectiu jove.

-Ofereix més i millor informació sobre els programes europeus i internacionals de joventut.

-Augmentar el nombre de programes internacionals de joventut dels quals Andorra forma part.

-Brindar de més recursos a totes les associacions juvenils que realitzin programes internacionals.

-Millorar la connexió entre les institucions juvenils andorranes i les homòlogues internacionals.

-Garantir la participació dels i

les joves d'Andorra en tots els mecanismes de governança de les organitzacions internacionals de les quals Andorra forma part.

Mesures:

- Alinear-se amb l'Estratègia de la Unió Europea per a la Joventut 2019-2027 (European Youth Strategy 2019-2027).
  - Obrir una oficina de la joventut nacional amb vincles amb les oficines de la joventut d'altres països de la UE i del territori europeu.
  - Establir un vincle i participació contínua a l'European Youth Forum del Consell d'Europa.
  - Treballar per la creació d'una subestructura de joves parlamentaris dins l'Assemblea Parlamentària de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE-PA).
- Formar part del programa Erasmus+, en el marc de la negociació de l'acord d'associació amb la Unió Europea.
  - Crear una pàgina web sobre l'activitat concreta que duu a terme cada organització internacional de les quals Andorra forma part, especificant tota l'activitat de joventut que es durà a terme des de l'organització, així com les oportunitats laborals que aquestes organitzacions ofereixen.

3. L'avaluació de polítiques públiques i socials amb perspectiva de joventut:

L'avaluació és la fase més important del cicle de tota política pública. Tot i això, no ha estat una fase preeminent en la gestió pública andorrana.

És en aquesta fase quan, després d'analitzar el funcionament i l'impacte de la pròpia política, es decideix continuar o posar-hi el punt final. Per tant, avaluar significa literalment "determinació del valor", sent aquest un concepte molt ampli que sempre està influenciat pels interessos, valors i creences dels avaluadors de polítiques públiques i dels participants en el procés polític.

Pera aconseguir que aquesta avaluació sigui el màxim d'objectiva possible, cal que els gestors públics emprin el màxim nombre de tècniques quantitatives i qualitatives, i que avaluin si els objectius s'han assolit i si els mitjans emprats per aconseguir-los eren els correctes.

Així mateix, l'objectiu final de l'avaluació serà triple:

1) Comprendre, il·lustrar i aclarir què està passant i com funciona el programa o la política. Per tant, amb l'avaluació es produirà un nou significat del context i de la mateixa intervenció;

2) Millorar i rebre retroalimentació sobre les intervencions fetes, com a manera de millorar i progressar (entenent l'avaluació) com un procés d'aprenentatge de la intervenció);

3) Rendir comptes i dur a terme un control de responsabilitat tant en l'àmbit econòmic, com el polític i social.

Per una altra banda, pel que fa al rendiment de comptes concret i a la transparència, considerem bàsic que la política pública i el seu rendiment siguin coneguts pel conjunt de la ciutadania. A més a més, també considerem fonamental que se'n justifiquin els resultats. Per aquest motiu, el resultat de l'avaluació ha de ser publicat i accessible.

En polítiques de joventut, proposem 3 tipus d'avaluació:

- Una avaluació ex-ante o del disseny de la política, amb l'objectiu d'analitzar si els instruments i mecanismes de la política pública són els adequats abans que s'implementin.

-Una avaluació contínua o periòdica, amb l'objectiu d'analitzar si es compleixen els objectius inicials de la política i si s'està executant de forma adequada.

-Una avaluació ex-post o de l'impacte, per comprovar el resultat i producció final de la posada en marxa dels instruments i mecanismes de la política concreta. L'impacte ha de ser comparat amb els mateixos objectius de la política. Aquesta avaluació té una dificultat afegida, que rau en el fet d'esbrinar la causalitat entre la implementació de la política pública i el canvi en la realitat.

Concretament, proposem que es promoguin els **següents mecanismes d'avaluació:**

— Estudis sobre l'entorn i el règim de benestar dels i les joves d'Andorra que analitzin dades sobre la realitat juvenil, tenint en compte variables com el gènere, l'edat, la situació socioeconòmica, el nivell d'estudis, etc.

—Enquestes a la joventut d'Andorra de forma periòdica i bianual.

— Enquestes d'avaluació de funcionament dels Punts Joves comunals, de forma periòdica i bianual.

—Un sistema d'indicadors sobre la Joventut a Andorra (on s'analitzin aspectes com la població, l'educació, el treball, l'habitatge, la salut, la participació, la inclusió social, la cultura, l'esport, entre d'altres que es considerin incloure).

—Avaluació de l'evolució de les fites del Pla Nacional de la Joventut d'Andorra del 2008, així com del nou Pla Nacional de la Joventut que es pretengui crear en un futur.

—Realització de grups de treball, entrevistes i grups de discussió continus sobre la implementació de les polítiques de joventut amb la pluralitat d'agents i actors del sector (Govern, Comuns, Fòrum Nacional de la Joventut, professionals de les polítiques de joventut i el conjunt de la societat civil i associativa juvenil). Aquestes trobades han de permetre dur a terme una anàlisi interna (sobre la coordinació entre els actors implicats) i externa (sobre les necessitats d'una realitat canviant) que intervenen en l'execució de les polítiques de joventut.

4. Conclusió

Una joventut autònoma, compromesa i decidida

Des de la Joventut Socialdemòcrata d'Andorra creiem fermament que ara és el moment per promoure a les institucions andorranes i a la societat civil una política de participació juvenil que impliqui el reconeixement i l'alimentació de les fortaleses, interessos i habilitats dels i les joves, oferint oportunitats reals perquè puguem participar en les decisions que ens afecten com a individus i com a grup.

Considerem que ara és el moment perquè una crisi és també una oportunitat per repensar i repensar-nos. És l'oportunitat d'afrontar nous debats, bàsics i estructurals per al futur del nostre país. Nous debats que ja s'estan començant a produir en les diferents institucions nacionals i comunals del país i que han de permetre reconsiderar per quin model d'Estat apostem i quin paper volem donar-li al nostre dia a dia, com a garant del nostre benestar social.

En aquest sentit, aquest document

vol demostrar també les necessitats específiques del nostre col·lectiu, la joventut, perquè siguin presents en els debats actuals. Uns debats en què s'hauran de prendre noves decisions per respondre a una realitat juvenil que és i serà més dura del que ja ho era abans del març del 2020.

Ara és el moment de no deixar al marge les generacions més joves del nostre país. Unes generacions més ben formades que mai, però també més fràgils i vulnerables als canvis que es produeixen al nostre voltant. Les necessitats presents ja no són les passades i aquest document no és cap altra cosa que l'evidència d'aquest fet.

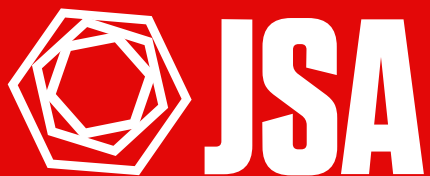
Un document i unes propostes que, com hem dit prèviament, volem que siguin completades pel conjunt de joves d'Andorra, amb l'objectiu d'elaborar una Proposta d'Acord de Joventut per presentar-la al Consell General. Una proposta que, amb la inclusió de les noves aportacions, volem que s'adapti millor a la

realitat i que compleixi la diversitat d'exigències del col·lectiu juvenil, perquè pugui ser el màxim d'efectiva.

L'efectivitat en les polítiques participació juvenil, les laborals, les d'habitatge, les econòmiques, les socials, les de sanitat i salut pública, les educatives, les de, les de gènere, les culturals, les esportives, les de medi ambient i les internacionals, passa per integrar la perspectiva de joventut en el conjunt de polítiques públiques i socials que es produeixen a Andorra. Amb la pertinent avaluació de l'execució de les polítiques públiques proposades.

Les persones joves som subjectes de dret i volem ser protagonistes actius de la transformació social, a més de considerar-nos un grup adult amb necessitats socioeconòmiques concretes.

**Som un col·lectiu
capaç de prendre
les nostres decisions.**

Les nostres decisions

UNEIX-TE!

@JSANDORRA